

INFLYATSIYA VA PUL-KREDIT SIYOSATI

Eshquvvatov Otabek Abdullayevich

Termiz davlat universitetitalabasi

Annotatsiya: *Inflyatsiya va pul-kredit siyosati bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lgan iqtisodiyotning ikkita muhim jihatidir. Ular o'rtasidagi munosabatlarni tushunish siyosatchilar, investorlar va biznes uchun asosli qarorlar qabul qilishlari uchun zarurdir. Ushbu maqola inflyatsiyaning mohiyatini, uni boshqarishda pul-kredit siyosatining o'rni va markaziy banklar o'z maqsadlariga erishish uchun foydalanadigan turli xil vositalar va strategiyalarni o'rganadi.*

Kalit so'zlar: *Inflyatsiya, pul-kredit siyosati, markaziy banklar, narx barqarorligi, pul massasi, obligatsiyalar, aloqa va oshkoralik, aksiltsiklik pul-kredit siyosati, foiz stavkalari.*

Abstract: *Inflation and monetary policy are two important aspects of the economy that are closely related to each other. Understanding the relationship between them is essential for politicians, investors and businesses to make informed decisions. This article explores the nature of inflation, the role of monetary policy in managing it, and the various tools and strategies central banks use to achieve their goals.*

Key words: *Inflation, monetary policy, central banks, price stability, money supply, bonds, communication and transparency, countercyclical monetary policy, interest rates.*

INFLYATSIYA HAQIDA TUSHUNCHA

Inflyatsiya deganda iqtisodiyotda tovarlar va xizmatlarning umumiy bahosi darajasining o'sish sur'ati tushuniladi. Bu iqtisodiy salomatlikning muhim ko'rsatkichidir, chunki u iste'molchilarning xatti-harakatlari, biznes strategiyalari va hukumat siyosatiga ta'sir qiladi. Inflyatsiyaning mo'tadil darajasi odatda maqbul deb hisoblanadi, chunki u xarajatlar, investitsiyalar va iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. Biroq, yuqori inflyatsiya iqtisodiy beqarorlikka va valyutaning xarid qobiliyatining pasayishiga olib kelishi mumkin.

Inflyatsiyani boshqarishda pul-kredit siyosatining roli

Pul-kredit siyosati - bu pul massasi, foiz stavkalari va umumiy iqtisodiy faoliyatga ta'sir qilish uchun markaziy banklar tomonidan qo'llaniladigan vositalar va strategiyalar to'plami. Aksariyat markaziy banklarning asosiy maqsadi narxlar barqarorligini saqlashdir, bu odatda inflyatsiyani maqsadli diapazonda ushlab turish orqali erishiladi. Bunga erishish uchun markaziy banklar ochiq bozor operatsiyalari, majburiy rezervlarni o'zgartirish va siyosat foiz stavkasini tuzatish kabi turli xil vositalardan foydalanishlari mumkin.

Pul-kredit siyosatining maqsadi: narx barqarorligi

Pul-kredit siyosatining asosiy maqsadi narx barqarorligini saqlashdir. Narxlarning barqarorligi juda muhim, chunki u iste'molchilar va korxonalar inflyatsiya yoki

deflyatsiyadan sezilarli ta'sir ko'rsatmasdan o'z xarajatlari, jamg'armalari va investitsiya rejalari bo'yicha ongli qarorlar qabul qilishlarini ta'minlaydi. Ushbu maqsadga erishish uchun pul-kredit siyosatini amalga oshirish uchun Amerika Qo'shma Shtatlaridagi Federal rezerv va Evropadagi Evropa Markaziy banki kabi markaziy banklar javobgardir.

Pul-kredit siyosatining vositalari

Markaziy banklar inflyatsiyaga ta'sir ko'rsatish va narxlar barqarorligini saqlash uchun bir qator vositalarga ega. Ushbu vositalarni ikki guruhga bo'lish mumkin: ochiq bozor operatsiyalari va to'g'ridan-to'g'ri operatsiyalar.

Ochiq bozor operatsiyalari: Markaziy banklar pul massasini boshqarish va foiz stavkalariga ta'sir qilish uchun ochiq bozorda davlat obligatsiyalarini sotib oladi va sotadi. Markaziy bank obligatsiyalarni sotib olayotganda, u pul taklifini oshiradi, bu esa foiz stavkalarining pasayishiga va qarzlarni, xarajatlarni va investitsiyalarning ko'payishiga olib keladi. Aksincha, obligatsiyalarni sotish pul massasini kamaytiradi, foiz stavkalarini oshiradi va qarzni olish, sarf-xarajatlarni va investitsiyalarni cheklaydi.

To'g'ridan-to'g'ri operatsiyalar: Markaziy banklar pul massasi va foiz stavkalarini boshqarish uchun to'g'ridan-to'g'ri operatsiyalardan ham foydalanishlari mumkin. Bu operatsiyalarga banklar uchun majburiy zahiralarni o'zgartirish, banklarga berilgan kreditlar bo'yicha foiz stavkalarini to'g'rilash, markaziy bankning tijorat banklariga kredit berish stavkasi bo'lgan diskont stavkasini o'zgartirish kiradi.

Aksiltsiklik pul-kredit siyosatini olib borish

Markaziy banklar, shuningdek, iqtisodiy yuksalish va pasayish davrida inflyatsiya bosimini boshqarish uchun kontratsiklik pul-kredit siyosatini qo'llashlari kerak. Iqtisodiy kengayish davrida, inflyatsiya bosimi kuchayganda, markaziy banklar haddan tashqari qizib ketishning oldini olish va narx barqarorligini saqlash uchun foiz stavkalarini oshirish yoki pul taklifini kamaytirish orqali pul-kredit siyosatini kuchaytirishi mumkin. Aksincha, iqtisodiy pasayish davrida markaziy banklar iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va deflyatsiya spirallarining oldini olish uchun foiz stavkalarini pasaytirish yoki pul taklifini oshirish orqali pul-kredit siyosatini yumshatishlari mumkin.

Pul-kredit siyosatida muloqot va shaffoflik

Markaziy banklar, shuningdek, bozor ishtirokchilari o'z maqsadlari va strategiyalarini tushunishlarini ta'minlash uchun o'zlarining siyosat niyatlari va harakatlarini samarali etkazishlari kerak. Shunday qilib, ular inflyatsion kutilmalarni boshqarishga va ishonchlilikni saqlab qolishga yordam beradi. Misol uchun, Evropa Markaziy banki (ECB) o'zining maqsadlari, vositalari va tartiblarini belgilaydigan pul-kredit siyosati strategiyasini e'lon qiladi. Xuddi shunday, Federal zaxira o'z harakatlari va kelajak rejalari haqida jamoatchilikni xabardor qilish uchun Federal Ochiq Bozor Qo'mitasi (FOMC) bayonoti sifatida tanilgan o'zining siyosiy qarorlarining qisqacha mazmunini chiqaradi..

Pul-kredit siyosatini amalga oshirishdagi muammolar

Iqtisodiy faoliyatni baholashdagi qiyinchiliklar

Markaziy banklar tegishli pul-kredit siyosatini belgilash uchun iqtisodiyotning holatini baholashlari kerak. Biroq, bu iqtisodiy ko'rsatkichlarning murakkabligi va o'zgaruvchanligi tufayli qiyin bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, siyosatni amalga oshirish va uning iqtisodiyotga ta'siri o'rtasidagi vaqt oralig'i siyosat muvaffaqiyatini aniq baholashni qiyinlashtirishi mumkin.

Iqtisodiy prognozlashda noaniqlik

Iqtisodiy prognozlash pul-kredit siyosatining muhim jihati hisoblanadi, chunki markaziy banklar o'z harakatlarini boshqarish uchun kelajakdagi iqtisodiy o'zgarishlarni bashorat qilishlari kerak. Biroq, iqtisodiy prognozlash tabiatan noaniq bo'lib, iqtisodiyotga ta'sir qiluvchi ko'plab ichki va xalqaro omillar mavjud. Ushbu noaniqliklar markaziy banklarga o'z siyosati oqibatlarini ishonchli tarzda bashorat qilishni qiyinlashtiradi.

Aloqa va oshkoralik masalalari

Markaziy banklar ishonchlilikni saqlab qolish va o'z siyosatining muvaffaqiyatini ta'minlash uchun o'z siyosat niyatlari va harakatlarini jamoatchilik va moliya bozorlariga samarali etkazishlari kerak. Biroq, pul-kredit siyosatining murakkabligi va markaziy banklar tomonidan qo'llaniladigan texnik til tufayli aloqa muammolari paydo bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, qarorlar qabul qilish jarayonlarida shaffoflikning yo'qligi aholi ishonchini yo'qotishi va pul-kredit siyosatining samaradorligiga to'sqinlik qilishi mumkin.

Vaqtning nomuvofiqligi va siyosatning ishonchliligi

Markaziy banklar ko'pincha qisqa muddatli va uzoq muddatli siyosat maqsadlari o'rtasidagi kelishuvga duch kelishadi. Vaqtning nomuvofiqligi tufayli markaziy banklar uzoq muddatli barqarorlik hisobiga qisqa muddatli daromadlarni birinchi o'ringa qo'yish vasvasasiga tushishi mumkin. Bu markaziy bankning ishonchliligiga putur etkazishi mumkin, chunki bozor ishtirokchilari uning belgilangan maqsadlarga erishish majburiyatini shubha ostiga qo'yishi mumkin.

Cheklangan siyosat maydoni

Markaziy banklar, ayniqsa inqiroz davrida pul-kredit siyosatini amalga oshirishda cheklovlarga duch kelishi mumkin. Misol uchun, foiz stavkalari allaqachon o'zining samarali pastki chegarasida yoki yaqinida bo'lishi mumkin, bu an'anaviy pul-kredit siyosati doirasini cheklaydi. Bunday hollarda markaziy banklar murakkab, noaniq va siyosiy bosim ostida bo'lishi mumkin bo'lgan noan'anaviy choralarni ko'rishga majbur bo'lishi mumkin.

Xulosa

Inflyatsiya va pul-kredit siyosati bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, markaziy banklar inflyatsiyani boshqarish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun turli vositalar va strategiyalardan foydalanadilar. Ular o'rtasidagi munosabatlarni

tushunish siyosatchilar, investorlar va biznes uchun asosli qarorlar qabul qilishlari uchun juda muhimdir. Pul-kredit siyosatining vositalari va strategiyalaridan foydalangan holda, markaziy banklar narxlar barqarorligini saqlashga va sog'lom iqtisodiy muhitni mustahkamlashga yordam berishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sent-Luis Federal Zaxira Banki: <https://www.stlouisfed.org>
2. Yevropa Markaziy banki: <https://www.ecb.europa.eu>
3. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi: <https://www.imf.org>
4. Jahon iqtisodiy forumi - www.weforum.org
5. OECD (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti) - www.oecd.org
6. Deloitte - www2.deloitte.com
7. Birlashgan Millatlar Tashkilotining savdo va taraqqiyot bo'yicha konferentsiyasi (UNCTAD) - unctad.org
8. Jahon savdo tashkiloti (JST) - www.wto.org
9. Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVF) - www.imf.org
10. Семенова, Е. Е., & Соболева, Ю. П. (2015). Международная торговля. Directmedia.